

Paragraaf 2, weerstandsvermogen en risico's

De paragraaf weerstandsvermogen dient een indicatie te geven in welke mate het vermogen van onze gemeente toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Dit laatste onderdeel van de definitie betekent overigens dat strikt genomen slechts de stelposten voor onvoorziene uitgaven gerekend mogen worden tot de weerstandscapaciteit. Iedere aanpassing van elk ander onderdeel van de begroting betekent een beleidswijziging, inclusief het aanwenden van stille reserves.

Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, dient te worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen of tot het verhogen van belastingen. Voor het kunnen beoordelen van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de aanwezige *weerstandscapaciteit* te analyseren in samenhang met de omvang en de achtergronden van de *risico's*.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn af te dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen de *incidentele* en *structurele weerstandscapaciteit*.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om *eenmalige* tegenvallers op te vangen. In beginsel betreft dit de optelsom van het *vrij aanwendbare deel van de algemene reserves* en de *stille reserves*. Er wordt verwezen naar de notitie reserves en voorzieningen van februari 2015.

In de begroting 2020 is een stelpost voor eenmalig onvoorzien opgenomen van € 71.700.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2020 naar verwachting € 792.500. Verwezen wordt naar blz. 9 van de programmabegroting en naar de toelichting op programma 9.

Stille reserves worden, na de overdracht van de gemeentelijke huurwoningen in 2011, niet meer aanwezig geacht.

Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die *permanent* ingezet kunnen worden om tegenvallers in *de lopende exploitatie* op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

In de begroting 2020 is een stelpost voor structureel onvoorzien opgenomen van € 20.000 die oploopt tot tot € 80.000 in 2023. Bovendien is het meerjarenperspectief positief.

Tenslotte is in een beschouwing over weerstandscapaciteit van belang de vraag naar de flexibiliteit van de kosten. Hoewel strikt genomen niet passend binnen de definitie, omdat het terugbrengen van de kosten (bezuinigen) vaak tevens inhoud een beleidswijziging, is het beoordelen van (de kosten van) het bestaande beleid bij het opvangen van de gevolgen van onvoorziene lasten als gevolg van risico's een voor de hand liggende optie. De mogelijkheid om het bestaande beleid om te buigen wordt beïnvloed door de mate van (in)flexibiliteit van de kosten.

Inventarisatie van de risico's

De weerstandscapaciteit is alleen bedoeld om zogenaamde "niet reguliere" risico's te ondervangen. De reden is dat "reguliere risico's" in beginsel goed zijn in te schatten en te ondervangen, door het afsluiten van een verzekering of het treffen van een voorziening, zoals een onderhoudsvoorziening.

Onderstaand volgt een korte inventarisatie van mogelijke risico's. Wij hebben getracht deze lijst zo compleet mogelijk te maken. Toch is niet met zekerheid te zeggen of de lijst uitputtend is. Bovendien is het bij de meeste risico's niet mogelijk gebleken deze te kwantificeren, en te voorzien van een waarschijnlijkheid (kansberekening). Het kwantificeren van het totale risico blijft dan ook achterwege:

Herziening gemeentelijk belastinggebied

In juni 2016 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer een brief gestuurd met daarin overwegingen die een rol zouden kunnen spelen bij de hervorming van de gemeentebelastingen. Hierin wordt de mogelijkheid geopperd van een verruiming van het gemeentelijke belastinggebied. Om de belastingdruk in Nederland in z'n geheel niet te laten stijgen, zou de algemene uitkering uit het Gemeentefonds moeten dalen zodat de rijksoverheid juist minder belasting zou kunnen heffen. Een mogelijke aanpassing zou kunnen zijn het afschaffen van o.a. de woonforensenbelasting en het invoeren van een gemeentelijke heffing per inwoner. De herverdeeffecten van de korting op de algemene uitkering zouden relatief groot kunnen zijn. De waddeneilanden hebben gezamenlijk onderzoek laten doen naar de mogelijke effecten en gaan daarover in gesprek met het ministerie van BZK.

De drie decentralisatie in het sociale domein

Inmiddels is duidelijk welke rijksmiddelen de gemeente ontvangt voor de decentralisaties in het sociale domein: participatiewet, jeugdwet en overgang van AWBZ naar WMO. De organisatie en de kosten van de inkoop van deze zorg leveren echter nog onduidelijkheden op en daardoor risico's. Met name de kosten van individuele trajecten in de jeugdzorg vormen voor kleine gemeenten een risico omdat deze kosten van jaar tot jaar zeer kunnen verschillen.

Dekking overheadkosten

Een deel van de overheadkosten van de gemeente werd tot en met 2011 toegerekend aan de exploitatie van de gemeentelijke woningen. Deze woningen zijn overgedragen aan Woonfriesland. Met deze woningcorporatie zijn afspraken gemaakt over de inzet van de gemeentelijke vaklieden bij het onderhoud van de woningen. In het uurtarief waarmee de kosten van de vaklieden worden doorberekend aan Woonfriesland is rekening gehouden met overhead. Op het moment dat de vaklieden de gemeentelijke dienst verlaten, eindigt deze inzet van gemeentelijk personeel. Op dat moment vervalt dus ook de vergoeding voor overhead en moet daarvoor andere dekking gevonden worden. Dit risico is met ingang van de begroting 2017 teruggebracht van € 50.000 tot € 24.000, zijnde 50% van de geraamde salariskosten van de medewerker die hiervoor wordt ingezet.

Gedetacheerd personeel

Voor één medewerker in dienst van de gemeente is een detacheringsovereenkomsten afgesloten met informatiecentrum De Noordwester, totaal 0,64 fte, geraamde kosten € 35.000 in 2020. Als de detacheringsovereenkomsten door deze stichtingsbesturen beëindigd zouden worden, bestaat het risico dat voor de betrokken medewerker geen vervangende werkzaamheden gevonden kunnen worden binnen de bestaande formatie en dat deze medewerker boventallig wordt en af moeten vloeien, met alle kosten van dien.

Toeristenbelasting

De belangrijkste belastingopbrengst van de gemeente Vlieland is de toeristenbelasting. De grondslag van deze opbrengst is gevoelig voor de conjunctuur en afhankelijk van het weer (vooral in de jachthaven en op de kampeerterrainen). Daarnaast bestaat ten aanzien van deze opbrengst het risico dat de grondslag wordt aangetast door structurele ontwikkelingen in de toeristische sector zoals wijzigingen in de vakantiebestemmingen van de gasten.

Beleid weerstandsvermogen

Omdat de risico's tussen gemeenten verschillen, zijn geen algemene normen beschikbaar voor het bepalen van de optimale weerstandscapaciteit. Iedere gemeente dient dus zelf in te schatten in welke mate de weerstandscapaciteit toereikend is ten opzichte van de risico's. Soms wordt daarbij een vergelijking met buurgemeenten gemaakt. Een dergelijke vergelijking achten wij op dit punt op dit moment niet zinvol gezien de kwaliteit van de beschikbare gegevens.

Uit de bovenstaande inventarisatie van de risico's schatten wij in dat de weerstandscapaciteit *toereikend* is om genoemde risico's op te vangen. Hierbij speelt mee dat niet wordt verwacht dat alle risico's zich (gelijktijdig) zullen voordoen. Daarnaast zal een actief beleid worden gevoerd ter beheersing en verdere beperking van de genoemde risico's.

De volgende kengetallen dienen ter ondersteuning bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente worden toegevoegd:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Structurele exploitatieruimte
5. Gemeentelijke belastingdruk

Bij de beoordeling van de financiële positie is het van belang de kengetallen van een adequate toelichting te voorzien.

(geprognostiseerde) Balans per 31 december						
Activa (€)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	werkelijk	prognose	raming	raming	raming	raming
Vaste activa						
<i>materiële vaste activa</i>	10.733.000	10.529.000	10.042.000	9.573.000	9.121.000	8.689.000
<i>financiële vaste activa</i>	1.123.000	1.032.000	941.000	851.000	761.000	670.000
Vlottende activa						
<i>voorraden grond- en hulpstoffen</i>	100.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
<i>voorraden bouwgronden</i>	0	0	0	0	0	0
<i>uitzettingen < één jaar</i>	777.000	0	0	0	0	0
<i>liquide middelen</i>	3.699.000	5.397.000	4.882.000	1.908.000	1.492.000	1.043.000
<i>overlopende activa</i>	1.813.000	0	0	0	0	0
Totaal Activa	18.245.000	16.967.000	15.874.000	12.341.000	11.383.000	10.411.000
Passiva (€)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	werkelijk	prognose	raming	raming	raming	raming
Vaste passiva						
<i>eigen vermogen</i>						
- algemene reserve	1.430.000	942.000	792.000	792.000	884.000	932.000
- bestemmingsreserves	6.066.000	6.384.000	5.798.000	2.582.000	1.979.000	1.536.000
- nog te bestemmen resultaat		0	0	92.000	48.000	28.000
<i>voorzieningen</i>	1.235.000	1.247.000	1.261.000	1.227.000	1.202.000	1.026.000
<i>vaste schulden > één jaar</i>	8.765.000	8.394.000	8.023.000	7.648.000	7.270.000	6.889.000
Vlottende passiva						
<i>netto vlottende schulden < één jaar</i>	286.000	0	0	0	0	0
<i>overlopende passiva</i>	463.000	0	0	0	0	0
Totaal Passiva	18.245.000	16.967.000	15.874.000	12.341.000	11.383.000	10.411.000

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	werkelijk	prognose	raming	raming	raming	raming
schuldquote:						
netto baten	8.240.000	7.035.000	7.587.000	7.555.000	7.613.000	7.697.000
netto schuldquote	39%	43%	41%	76%	76%	76%
netto schuldquote gecorrigeerd	26%	28%	29%	65%	66%	68%

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft. De te hanteren indicaties zijn:

- Schuldquote onder de 100%: voldoende
- Schuldquote boven de 100%: matig
- Schuldquote boven de 130%: onvoldoende

De gemeente Vlieland heeft volgens deze cijfers dus voldoende investeringsruimte.

solvabiliteitsratio:

solvabiliteitsratio	41%	43%	42%	28%	26%	24%
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De te hanteren indicaties zijn:		
• Solvabiliteitsratio 50% en hoger:		voldoende
• Solvabiliteitsratio lager dan 50%:		matig
• Solvabiliteitsratio kleiner dan 30%:		onvoldoende

grondexploitatie:						
De gemeente Vlieland kent geen grondexploitatie.						

Belastingcapaciteit en structurele begrotingsruimte

De onbenutte belastingcapaciteit is een mogelijkheid de belastingen te verhogen om tegenvallers op te vangen of om nieuw beleid te realiseren. Het geeft aan welke rek er nog zit in de gemeentelijke uitgaven via het verhogen van de belastingen. Een maat daarvoor kan zijn de woonlasten per huishouden. Als die hoog zijn, zeker gezien de woonlasten gemiddeld in Nederland, zijn er weinig mogelijkheden de inkomsten te verhogen. Overigens zijn hier geen objectieve criteria voor te geven maar gaat het om politieke oordelen rond de vraag in hoeverre de hoogte van de woonlasten nog mogelijkheden biedt de onbenutte belastingcapaciteit in te zetten. Aangezien de kosten van afvalverwijdering en riolering al voor (vrijwel) 100% worden gedekt door de betreffende tarieven, bestaat de mogelijkheid te voorzien in extra begrotingsruimte met name bij de algemene belastingsoorten: onroerendezaakbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Jaar	Woonlasten éénpersoonshuishouden		Woonlasten meerpersoonshuishouden	
	Vlieland	Nederland	Vlieland	Nederland
2015	485	637	658	709
2016	476	651	648	723
2017	481	644	654	723
2018	476	649	650	721
2019	488	669	665	739

Daarnaast is de structurele begrotingsruimte een maat voor de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. De structurele uitgaven in de meerjarenbegroting zijn gedekt met structurele inkomsten. Het meerjarenperspectief laat een positief saldo zien van € 28.000 in 2023.

Paragraaf 3, onderhoud kapitaalgoederen

Het is de bedoeling dat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte wordt gegeven. Alle kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden en dit onderhoud is onder meer bepalend voor de kwaliteit van het voorzieningenniveau in onze gemeente.

Wegen

In juni 2018 heeft ons college een herziening vastgesteld van het meerjarenonderhoudsprogramma wegen, voor de periode 2019 – 2028. Overschotten op de budgetten worden geëgaliseerd in de betreffende bestemmingsreserve, ter besteding in volgende jaren.

Het meerjaren onderhoudsprogramma wordt door de eigen dienst opgesteld. In geval van grotere onderhoudsprojecten wordt externe expertise ingehuurd voor het maken van bestekken en de directievoering.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op programma 2, verkeer, vervoer en waterstaat.

Rioleringen

In mei 2017 heeft de gemeenteraad een nieuw basisrioleringsplan (BRP) en een nieuw Gemeentelijk rioleringsplan Vlieland 2016 – 2023 (GRP) vastgesteld. Het plan werd opgesteld door een extern deskundig ingenieursbureau. Op 29 augustus 2017 heeft het college een geactualiseerd meerjarenperspectief vastgesteld. In de toelichting bij programma 7, volksgezondheid en milieu, is het meerjaren investeringsoverzicht opgenomen dat is gebaseerd op het vigerende GRP.

Gebouwen

Met ingang van de begroting 2006 is een structureel bedrag voor het onderhoud van gemeentelijke gebouwen opgenomen. Dat budget bedraagt momenteel € 69.000. Het budget is bestemd voor de voorbereiding, begeleiding en daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud aan de volgende gebouwen:

De Jutter (Lutinelaan 3)
 ambtswoning burgemeester (Lutinelaan 35);
 gebouwen gemeentewerken (haven, Korenmansweg 1);
 gemeentehuis (Dorpsstraat 127);